

Nr 9

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner med förslag till förordning angående ändring av 3 § 2 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt.

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 112 av herrar *Ebbe Ohlsson* och *Yngve Nilsson* samt II: 130 av herrar *Magnusson* i Tumhult och *Lothigius* har hemställts, att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

förordning angående ändring av 3 § 2 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt

Härigenom förordnas, att 3 § 2 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt skall erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

2 mom. Såsom tillgångar — — — avsedd kassa;

j) hälften av ogulden, till betalning icke förfallen köpeskilling för upplåtelse av rätt till skogsavverkning utan samband med avyttring av marken, samt hälften av belopp inestående å sådant särskilt konto i bank varom stadgas i förordningen den 27 mars 1954 (nr 142) om taxering för inkomst av medel, som insatts å skogskonto.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1959.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 112.

Enligt 2 § förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om förmögenhetsskatt skall såsom skattepliktig förmögenhet upptas kapitalvärdet av den skatt-

skyldiges tillgångar, i den mån detta värde överstiger kapitalvärdet av hans skulder. Såsom tillgångar vid förmögenhetsberäkningen skall bland annat upptas kapital, som utlånats eller nedlagts i obligationer eller insatts i bank eller annorstädes eller bestått av andra fordringar. Den omständigheten, att fordran som löper utan ränta ännu ej är förfallen till betalning, har betydelse endast för beräkningen av dess förhandenvarande värde.

Den skattskyldiges skulder upptas till sitt kapitalvärde, sådant detta var vid beskattningsårets utgång. Under avdragsgilla skulder inbegripes även oguldna skatter av vissa slag, nämligen dels debiterad preliminär skatt, som påförts den skattskyldige för året näst före det taxeringår, varom fråga är, eller för något föregående år, dels slutlig skatt, som påförts den skattskyldige på grund av taxering under förstnämnda år eller under något föregående år, dels ock tillkommande skatt, varå den skattskyldige erhållit debetsedel under förstnämnda år eller tidigare.

I de vid 1950 års riksdag väckta likalydande motionerna I: 318 och II: 376 yrkades att riksdagen måtte besluta sådan ändring av förordningen om statlig förmögenhetsskatt att vid förmögenhetsberäkningen beträffande fysisk person avdrag fick ske för den latent skatteskuld som åvilar varulager. Motionerna avstyrktes av 1950 års bevillningsutskott i dess av riksdagen godkända betänkande nr 25, vari utskottet yttrade bl. a. följande.

Enligt utskottets mening kan det emellertid icke bestridas, att principiellt sett ett visst berättigande finnes för motionärernas yrkande. Uppkomsten av en dold reserv i varulager innebär i princip, att ett uppskov medgivits med erläggandet av den å reserven belöpande skatten. Det förutsattes att den dolda reserven förr eller senare framkommer och därvid tages till beskattning. Skyldigheten att framdeles erlägga skatt för den dolda reserven kan sägas utgöra en varulagret åvilande förpliktelse, och det kan synas rimligt, att någon hänsyn härtill tages vid förmögenhetsberäkningen. Det bör i detta sammanhang påpekas, att förordningarna om krigskonjunkturskatt alltsedan år 1943 innehållit en bestämmelse med liknande syfte. Enligt dessa förordningar skulle nämligen vid beräkning av ränta å eget kapital i rörelse i kapitalet medräknas dolda reserver i bl. a. inventarier med allena halva beloppet. Denna bestämmelse, vilken närmast hade betydelse för sådana juridiska personer som åtnjuta fri avskrivning å inventarier, hade motiverats med att omkring hälften av reserverna motsvarade därå belöpande inkomstskatt.

Det torde emellertid möta mycket stora svårigheter för att icke säga vara helt ogörligt att vid beräkningen av fysisk persons förmögenhet fastställa beloppet av den skatteskuld, som åvilar ett varulager. När den dolda reserven kommer att framtagas till beskattning är icke känt. Ej heller finnes någon möjlighet att på förhand angiva storleken av den skatt, som kommer att erläggas för reserven vid dennas framtagande. Om den dolda reserven tages i anspråk för täckande av framtida förluster å rörelsen, kan följden bli att någon skatt över huvud taget icke uttages för reserven. I motionerna har icke anvisats någon framkomlig väg, varigenom det däri framställda önskemålet skulle kunna tillgodoses, och utskottet kan för egen del ej heller finna någon sådan.

Riksskattenämnden har den 16 juni 1954 utfärdat anvisningar till ledning för taxeringsmyndigheterna angående värdering av aktier i svenska aktiebolag vid förmögenhetsberäkningen (meddelande 1954 nr 6). Därvid har nämnden givit vissa regler för s. k. substansvärdeberäkning av icke börsnoterade aktier i familjebolag. Enligt nämndens mening bör vid värdesättningen av bolagets tillgångar iakttagas att varulager upptas till bokförda värdet med tillägg för hälften av dold reserv i lagret. I de fall nämnden ansett att även tillägg för dold reserv i maskiner och inventarier bör ske, har nämnden likaså uttalat sig för att tillägget begränsas till att avse halva värdet av den dolda reserven.

Av innehållet i *de förevarande motionerna* må här återges följande.

Motionärerna erinrar inledningsvis om att skogsägare, som försålt skogsstämpling med villkor att köpeskillingen skall fördelas på mer än ett år, såsom tillgång vid förmögenhetsberäkningen skall upptaga den vid beskattningsårets utgång inte guldna delen av köpeskillingen. På samma sätt har skattskyldig att såsom tillgång upptaga belopp, som är inestående å skogskonto. Det rör sig i båda fallen om tillgångar som sedermera skall inkomstbeskattas. Emot det värde som fordringarna representerar står alltså i verkligheten en skatteskuld, låt vara att denna inte blivit preciserad. I den mån den skattskyldige har att utgöra förmögenhetsskatt blir denna följaktligen större än den bort vara. För att hänsyn skall kunna tagas till skatteskuld måste denna enligt gällande lagstiftning vara debiterad. Denna begränsning i avdragsrätten har givetvis sin grund i att marginalsattesatsen vid den framtida inkomstbeskattningen inte är känd och att skatteskuldens belopp alltså inte kan exakt fastställas. Enligt motionärernas mening utgör detta emellertid inte tillräcklig motivering för en ordning som i verkligheten innebär en presumtion att inkomstskatten skall bli noll. Det bör vara angeläget att få sådana bestämmelser att förmögenhetsbeskattningen närmare ansluter sig till de verkliga värdena. Detta synes endast kunna ske genom att man oavsett den skattskyldiges inkomstläge och alltså oavsett den verkliga marginalsatten vid den framtida inkomstbeskattningen medger ett schablonmässigt fastställt avdrag från den obeskattade tillgången. Ett liknande problem förefinnes även t. ex. när det gäller att fastställa de tillgångar och skulder å vilka värdet av inte börsnoterade aktier skall grundas. Beträffande sådana tillgångar har riksskattenämnden accepterat principer att helt eller delvis obeskattade tillgångar inte skall förmögenhetsbeskattas som beskattade tillgångar. Samma skäl talar för att hänsyn skall tagas till skatteskuld beträffande ogulden köpeskillning å försåld skogsstämpling samt i fråga om medel inestående å skogskonto. Vilken procentsats man bör välja för ett schablonmässigt bestämmande av skatteskulden kan vara föremål för delade meningar. Med hänsyn till att förmögenhetsskatt endast uttages i den mån förmögenheten överstiger 80 000 kronor måste approximation emellertid grundas på en högre marginalsatt än i de lägre inkomstskikten. Motionärerna förordar en avdragsprocent å 50, varigenom

man vinner den praktiska fördelen att ifrågavarande tillgångar i deklara- tionen helt enkelt kan upptagas med halva beloppet.

Utskottet. I de förevarande motionerna yrkas ändring i förordningen om statlig förmögenhetsskatt i syfte att utöka möjligheterna att erhålla avdrag vid beräkning av skattepliktig förmögenhet för oguldna skatter. Motionärerna erinrar om att vid förmögenhetsbeskattningen även fordringar skall upptagas bland tillgångarna. Detta innebär bl. a. att skogsägare, som försålt avverkningsrätt till skog med villkor att köpeskillingen skall fördelas på mer än ett år, såsom tillgång skall uppföra den del av köpeskillingen som inte influtit vid beskattningsårets utgång. Likaså skall skattskyldig såsom tillgång uppta belopp som inestår för hans räkning på skogskonto. Då det i båda fallen är fråga om tillgångar, vilka senare skall inkomstbeskattas, anser motionärerna, att den skatteskuld som belastar tillgångarna bör vara avdragsgill som skuld. Skatteskulden kan emellertid inte preciseras till beloppet utan måste bestämmas schablonmässigt. Enligt motionärernas mening bör skatteskulden beräknas motsvara hälften av tillgångarnas värde. Avdrag för en på så sätt beräknad skatteskuld kunde medges genom att vid förmögenhetsberäkningen de ifrågavarande tillgångarna uppfördes med endast halva värdet.

Beträffande avdrag för skatter vid förmögenhetsberäkningen gäller enligt 5 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt att endast oguldna, debiterade skatter betraktas såsom avdragsgilla skulder. Denna begränsning av avdragsrätten för skatteskulder är givetvis föranledd av praktiska skäl, eftersom svårigheter måste möta att till beloppet fastställa en skatt som ännu ej blivit debiterad.

Motionärernas yrkande avser att ge avdrag för s. k. latent skatteskuld. Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen har riksdagen tidigare haft att ta ställning till yrkande om avdrag för sådan skatteskuld. Det gällde då ett vid 1950 års riksdag motionsvis framställt yrkande om avdrag för fysisk person vid förmögenhetsberäkningen för den latent skatteskuld som åvilar varulager. Från bevillningsutskottets sida uttalades därvid att det inte kunde bestridas att det principiellt sett fanns ett visst berättigande för det framställda yrkandet. Utskottet ansåg sig likväl inte kunna tillstyrka att avdragsrätt infördes. Skälen härtill var framför allt att utskottet ansåg det ogörligt att vid beräkning av fysisk persons förmögenhet fastställa skatteskuldens belopp. När den dolda reserven i varulagret skulle framtas till beskattning var nämligen inte känt och ej heller fanns det någon möjlighet att på förhand ange storleken av den skatt, som skulle komma att erläggas för reserven vid dennas framtagande. Det kunde också tänkas att den dolda reserven togs i anspråk för täckande av framtida förluster i rörelsen, i vilket fall någon skatt över huvud taget inte kom att uttas för reserven. Vad utskottet anfört godkändes av riksdagen.

I likhet med 1950 års bevillningsutskott anser utskottet att vissa prin-

cipiella skäl kan anföras för avdragsrätt för skatteskuld i varulager. För avdragsrätt talar numera också det förhållandet att riksskattenämnden i fråga om värdesättning vid förmögenhetsberäkningen av icke börsnoterade aktier i familjebolag uttalat att hänsyn bör tas till vissa skatteskulder, bl. a. den å dold reserv i varulager vilande skatteskulden. Även om det i detta fall är möjligt att med någorlunda stor säkerhet beräkna skatteskuldens belopp, eftersom beträffande aktiebolag såväl den kommunala som den statliga inkomstskatten är proportionell, så leder dock tillämpningen av nyssnämnda uttalande till en olika behandling i förmögenhetsskattehänseende av varulager beroende på företagsformen.

Enär emellertid någon principiell skillnad inte föreligger mellan skatteskulder i varulager och skatteskulder i fordringar, äger å andra sidan de invändningar, som enligt vad ovan anförts kan riktas mot avdragsrätt för skatteskuld i varulager, i stort sett samma giltighet vad beträffar skatteskulder av den art, som behandlas i de förevarande motionerna. Visserligen kan den olikheten sägas förefinnas, att medan inkomstbeskattningen av dold reserv i varulager ofta uppskjutes till en obestämd framtid, så sker inkomstbeskattning av fordringar enligt avtal om upplåtelse av avverkningsrätt och i form av skogskontomedel tämligen snart efter det fordringarna uppkommit. I fråga om fordringar för upplåtna avverkningsrätter torde inkomstbeskattningen i regel äga rum redan något av de närmaste åren efter det avtalet ingåtts. Detta förhållande har dock ingen avgörande betydelse för frågan om avdragsrätten för skatteskulden. Det må erinras om att den nuvarande regleringen av avdragsrätten för oguldna skatter vid förmögenhetsberäkningen medför att en än mer påtaglig skatteskuld, vilken för flertalet skattskyldiga till och med kan till beloppet beräknas ehuru den inte är debiterad, inte får avdragas. Utskottet tänker härvid på den kvarstående skatt, som vid utgången av ett visst beskattningsår kan beräknas bli påfordrad en skattskyldig vid nästkommande taxering för inkomster under samma beskattningsår.

Av det anförda framgår att den i de förevarande motionerna behandlade frågan endast är en del av ett större problem. De skäl, som kan anföras för avdragsrätt, äger sålunda tillämpning på ett flertal andra skatteskulder. Enligt utskottets mening föreligger ingen anledning att ge de i motionerna behandlade tillgångarna en särbehandling vid förmögenhetsbeskattningen. Utskottet anser sig därför inte kunna tillstyrka de föreliggande motionerna om omedelbar lagstiftning i ämnet.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att de likalydande motionerna I: 112 av herrar Ebbe Ohlsson och Yngve Nilsson samt II: 130 av herrar Magnusson i Tumhult och Lothigius med förslag till förordning angående ändring av 3 § 2 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt måtte, i den mån de icke kan anses besvarade

genom vad utskottet ovan anfört, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 25 februari 1958

På bevillningsutskottets vägnar:

EDGAR SJÖDAHL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Hagberg, Eriksson, Spetz, fröken Ranmark, herrar Bengtson, Oscar Carlsson, Wärnberg, Kronstrand och Alvar Andersson; samt

från andra kammaren: herrar Sundström, Kollberg, Brandt, Nilsson i Svalöv, Allard, Kärriander, Jansson i Aspeboda, Stenberg, Kristenson i Göteborg och Rydén.